

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО РЕГІОНУ В ПРОЦЕСІ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті здійснено аналіз показників обсягу ВРП та дотацій вирівнювання у розрахунку на одну особу в розрізі регіонів України. На основі проведеної оцінки фінансового стану Івано-Франківської області доведено доцільність застосування системи згладжування фінансової диференціації регіонів за рахунок цільових програм перспективних галузей економіки, розроблених агенціями регіонального розвитку.

The article analyzes indicators of GRP (gross regional product) and the equalization of per capita GRP in the regions of Ukraine through grants and examines the feasibility of the system of smoothing of financial differentiation of the regions through targeted programs of favorable industries developed by regional development agencies based on the evaluation of the financial condition of the Ivano-Frankivsk region.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Бюджетне регулювання в Україні є надзвичайно складним фінансовим процесом, оскільки засновується на вирішенні двох суперечливих завдань. З одного боку, воно має забезпечити формування належного фінансового потенціалу окремих адміністративно-територіальних одиниць і рівноцінне надання громадянам суспільних благ в усіх регіонах країни. З іншого, воно не повинно зменшувати місцеву ініціативу й зацікавленість у пошуку й мобілізації місцевих резервів фінансових ресурсів. Бюджетне регулювання має засновуватись на урівноваженні прав, повноважень і ресурсів центральних та місцевих органів влади й управління. Чітке й раціональне розмежування видаткових повноважень повинно забезпечити належну ефективність суспільного сектора, а обґрунтований розподіл доходів – можливості повноцінного функціонування місцевого самоврядування.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблематика державних та місцевих фінансів є предметом наукових досліджень провідних вітчизняних учених, серед яких слід відмітити праці В. Андрущенка, О. Василика, В. Кравченка, О. Кириленко, І. Луніної, В. Опаріна, К. Павлюк, Ю. Пасічника, С. Слухая, В. Федосова та інших. Досить широко досліджуються міжбюджетні взаємовідносини у роботах С. Булгакової, М. Василичена, А. Ісмаїлова, А. Буряченка, С. Колодія, В. Хлівного.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Переважна більшість робіт науковців зорієнтована на дослідження загальних теоретичних засад бюджетного регулювання, як механізму збалансування місцевих бюджетів. Разом з тим мало дослідженою та нерозв'язаною лишається проблема бюджетного регулювання в умовах реформування місцевого самоврядування на засадах розвитку фіскального федералізму. Важливим є пошук нових форм та інструментів бюджетного регулювання, які б стимулювали ефективне та раціональне господарювання на місцях, а не формували утриманську психологію.

Постановка завдання. З огляду на аналіз публікацій з досліджуваної проблеми, метою статті є аналіз чинної системи бюджетного регулювання в розрізі регіонів України на основі показників коефіцієнта варіації ВРП, дотацій вирівнювання у розрахунку на одну особу та доходів місцевих бюджетів з урахуванням міжбюджетних трансфертів; визначення доцільності проведення оцінки фінансового стану області з метою подальшого бюджетного регулювання за допомогою фінансування цільових програм розвитку перспективних галузей економіки через агенції регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетне регулювання – це один із найскладніших процесів бюджетної політики, оскільки багатоступенева бюджетна система об'єктивно передбачає неминучий розподіл коштів бюджету між різними рівнями влади через диференціацію регіональних фінансово-економічних потенціалів за умови збереження певної фінансової самостійності. Такий перерозподіл є надто складним та небезпечним процесом, тому повинен бути зведений до мінімуму та здійснюватись у такі способи, щоб не підірвати фінансової зацікавленості більш забезпечених регіонів і не формувати утриманську психологію у відносно бідних.

Унаслідок структурних змін та низького рівня адаптації до ринкових умов регіони України помітно відрізняється один від одного за обсягом валової доданої вартості в розрахунку на душу населення (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг валового регіонального продукту, дотацій вирівнювання та доходів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, 2009 рік [1, с.145, 184, 187–294]

Регіон	ВРП, грн.	Дотації вирівнювання, грн.	Доходи з урахуванням міжбюджетних трансфертів, грн./особу
АР Крим	13933	877,77	3106,1
Вінницька	12145	1093,99	2635,9
Волинська	11796	1239,48	2823,8
Дніпропетровська	27737	371,00	2773,1
Донецька	23137	406,26	2697,4
Житомирська	11419	1141,90	2812,0
Закарпатська	10081	1342,25	2812,0
Запорізька	20614	631,44	2735,8
Івано-Франківська	12485	1209,16	2816,9
Київська	21769	572,20	2881,4
Кіровоградська	13096	1095,86	2712,3
Луганська	16562	641,97	2547,0
Львівська	14093	979,73	2819,8
Миколаївська	17050	943,55	2728,6
Одеська	20341	645,79	2673,6
Полтавська	22337	797,59	2842,7
Рівненська	11699	1229,37	2950,9
Сумська	13631	914,86	2549,5
Тернопільська	10240	1298,85	2645,2
Харківська	21228	608,52	2630,0
Херсонська	12256	1133,99	2665,0
Хмельницька	11780	1194,18	2804,8
Черкаська	14393	1009,80	2721,4
Чернівецька	9383	1249,18	2847,6
Чернігівська	13121	1072,78	2613,6
м. Київ	61088	26,30	5590,9
м. Севастополь	16966	230,60	3070,6
Середнє	17199,26	887,35	2870,66
Дисперсія	95817325,08	120724,17	302448,32
Середнє квадратичне відхилення	9788,63	347,45	549,95
Максимальне	61088,00	1342,25	5590,90
Мінімальне	9383,00	26,30	2547,00
Розмах варіації	51705,00	1315,94	3043,90
Коефіцієнт варіації,%	18,93	26,40	18,07

У 2009 році коефіцієнт варіації обсягу валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу по регіонах становив 18,93%, за допомогою дотацій вирівнювання (коефіцієнт варіації 26,40), зокрема, горизонтальному бюджетному вирівнюванню, дані відмінності частково усуваються, і хоча різниця між граничними значеннями зменшується, проте все ж залишаються міжрегіональні відмінності у рівні їх бюджетного забезпечення. Коефіцієнт

варіації доходів місцевих бюджетів на особу по регіонах (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) становив 18,07%, що за міжнародними стандартами свідчить про невисокий рівень вирівнювання доходів місцевих бюджетів за допомогою міжбюджетних трансфертів.

У цілому складається враження, що державна політика децентралізації, з передачею повноважень та відповідних ресурсів на рівень регіонів заради оптимальнішого вирішення місцевих соціальних проблем місцевого розвитку або не проводиться, або здійснюється у вкрай деформованому вигляді. Тенденція до соціальної поляризації населення на рівні регіонів залишається і навіть поглиблюється через хронічне затягування з її вирішенням, а розрив між регіонами продовжує зростати.

Тому становлення ефективної системи бюджетного регулювання в Україні потребує не лише фінансового вирівнювання територій за допомогою дотацій вирівнювання, а перш за все, розв'язання як теоретичних проблем формування стратегії соціально-економічного розвитку регіонів, так і практичних завдань вибору механізмів активізації регіональної економічної політики, в тому числі інструментів стимулювання розвитку регіонів та депресивних територій. За існуючих умов за допомогою лише дотацій вирівнювання неможливо вирішити в середньо- та довгостроковій перспективі проблему вирівнювання умов життя та надання суспільних благ, а отже, і забезпечити ефективне функціонування системи бюджетного регулювання на умовах фіскальної справедливості з одного боку та національної солідарності – з іншого боку. Необхідно виявити причини низького економічного розвитку регіонів України та розробити комплекс заходів щодо реструктуризації їхньої економіки, у тому числі шляхом надання цілеспрямованої підтримки у відповідності до критерію економічної ефективності. При цьому важливим фактором є підвищення зацікавленості місцевих органів влади у створенні умов для розвитку підприємницької діяльності (зокрема у інвестиційній сфері). Така політика дозволить в майбутньому збільшити податкові гарантії місцевих бюджетів, знизити міжрегіональні відмінності рівня доходів в Україні, а отже, і частку трансфертів у доходах місцевих бюджетів.

У цих умовах зростає роль попередньої оцінки фінансового стану та рівня розвитку регіону з метою подальшого бюджетного регулювання. Ефективність оцінки можна пояснити ще й тим фактом, що важливою умовою успішного розвитку соціально-економічного розвитку регіонів є наявність інвестиційних потоків паралельно з бюджетним фінансуванням. На відміну від суб'єктів господарювання, для регіону інвестиції є важливими, оскільки здатні впливати не лише на ріст економічного потенціалу, а й стан соціальної сфери. Незважаючи на те, що в Україні є достатня кількість фінансових ресурсів, інвестиційна активність знаходиться на низькому рівні. З одного боку, регіони стоять перед проблемою необхідності залучення інвестиційних ресурсів, з іншого боку, інвестори не готові до активних вкладень ресурсів в регіональний розвиток.

Одним із ключових факторів, що перешкоджає залученню інвестицій в регіони, є їх недосконала інформаційна прозорість. Можливо, саме відсутність повної інформації щодо регіональної платоспроможності є основною причиною низького рівня розвитку ринку муніципальних облігацій. Потенційні інвестори, котрі приймають рішення щодо напрямків інвестування ресурсів, сприймають низьку інформаційну прозорість як значний фактор ризику. У світовій практиці для визначення надійності боржника використовують два підходи [2]:

- оцінка ризику невиконання власних зобов'язань з подальшим присвоєнням відповідної категорії у формі рейтингу;
- оцінка відносної кредитоспроможності, що дозволяє провести порівняння різних регіонів.

Процес оцінки можливості та бажання органів державної та місцевої влад своєчасно та в повному обсязі розрахуватись за зобов'язаннями є доволі складним. Для якісної оцінки необхідне вивчення великої кількості інформаційних матеріалів, включаючи аналіз економічних показників регіону, вивчення кредитної історії, багатьох неформальних факторів та оцінка бажання органів влади виконувати свої зобов'язання.

Методологія проведення оцінки платоспроможності боржника кількісна, тобто дослідження складається на основі офіційних відкритих статистичних даних (11 індикаторів) Державного комітету статистики України, які, з нашої точки зору, найбільш повно

характеризують платоспроможність регіону:

- відношення міжбюджетних трансфертів до доходів бюджету;
- відношення обсягу залучених ресурсів до доходів бюджету;
- частка власних доходів в загальному обсязі доходів бюджету;
- відношення обсягу власних доходів бюджету до загальних видатків;
- відношення дефіциту бюджету до доходів бюджету;
- частка ресурсів, що направляються в бюджети нижчих рівнів;
- частка кредитів та бюджетних позичок в видатках;
- відношення заборгованості по податкам до загального обсягу податкових платежів;
- частка прибуткових підприємств в загальній кількості зареєстрованих на території;
- сальдо прибутків та збитків підприємств;
- грошові доходи населення в розрахунку на одного жителя.

Для проведення оцінки платоспроможності автором було обрано Івано-Франківську область, оскільки вона володіє унікальними умовами розвитку туризму та санітарно-курортної галузі за рахунок наявності мінеральних джерел, природних атракцій та угідь. Туристична галузь Івано-Франківського регіону повинна стати пріоритетним напрямком розвитку соціально-економічної сфери. Її розвиток повинен поповнити місцеві бюджети та стати причиною інвестиційної привабливості регіону.

Таблиця 2

Розрахунок показників платоспроможності Івано-Франківського регіону [3, с. 44–52]

№п/п	Показник	Значення
1	Відношення міжбюджетних трансфертів до доходів бюджету, %	64,8
2	Відношення обсягу залучених ресурсів до доходів бюджету, %	0,20
3	Частка власних доходів в загальному обсязі доходів, %	11,87
4	Відношення обсягу власних доходів бюджету до загальних видатків, %	0,12
5	Відношення дефіциту(-)/профіциту(+) бюджету до доходів бюджету, %	0,44
6	Частка ресурсів, що направляються в бюджети нижчих рівнів, %	48,6
7	Частка кредитів та бюджетних позичок в видатках, %	x
8	Відношення заборгованості по податкам до загального обсягу податкових платежів, %	0,18
9	Частка прибуткових підприємств в загальній кількості зареєстрованих на території, %	69,7
10	Сальдо прибутків та збитків підприємств, грн.	-657255,6
11	Грошові доходи населення в розрахунку на одного жителя, грн./чол.	15254,5

Наведені в табл. 2 розрахунки дозволяють зробити ряд висновків щодо фінансового стану Івано-Франківської області:

- обсяг міжбюджетних трансфертів в доходах бюджету є найважливішим показником і характеризує критичний ступінь залежності місцевих бюджетів регіону від Державного бюджету України (64,8%);
- обсяг залучених ресурсів до доходів бюджету на рівні 0,20 % з одного боку свідчить про незалежність місцевих бюджетів регіону від зовнішніх кредиторів та суттєво зменшує ризик браку коштів для здійснення виплат за зобов'язаннями, проте з іншого боку свідчить про пасивність органів місцевого самоврядування в пошуку альтернативних джерел наповнення дохідної частини бюджету. В умовах високого рівня дотаційності, така політика є недопустимою, оскільки формує утриманство місцевих бюджетів за рахунок дотацій вирівнювання з Державного бюджету.
- частка власних доходів в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів на рівні 11,87% свідчить про значну централізацію фінансових ресурсів, що призводить до того, що місцеві органи не можуть в повному обсязі реалізувати свої повноваження, а мінімальна

частка власної дохідної бази ставить їх у залежність від центральних органів влади. Певна залежність регіонів від центру має бути, оскільки це характерно для бюджетного унітаризму, проте посилення дисбалансів в економічному та соціальному розвитку є свідченням недосконалості бюджетного регулювання та податкової системи. І доки дана система формування місцевих бюджетів та бюджетного регулювання буде існувати, доти місцеві органи влади будуть позбавлені стимулів до розвитку власної податкової бази, що залежить від виробничого та соціально-економічного розвитку регіону;

- обсяг власних доходів місцевих бюджетів в абсолютному значенні дає загальну оцінку ліквідності бюджетних активів (доходів) і демонструє скільки гривень власних доходів припадає на одну гривню видаткових повноважень. В Івано-Франківському регіоні на 1 гривню видатків припадає 0,12 грн. власних доходів місцевих бюджетів. Чим більше дане значення ($\rightarrow 1$), тим більш фінансово незалежним та стабільним є даним місцевий бюджет;
- відношення профіциту(+) бюджету до доходів бюджету на рівні 0,44%, свідчить про той факт, що за допомогою дотацій вирівнювання державним органам влади вдається досягнути бездефіцитності місцевих бюджетів Івано-Франківської області, проте не зрозумілим залишається той факт, як при фінансовій залежності місцевих бюджетів регіону на рівні 65% зведений бюджет області може бути профіцитним;
- частка ресурсів, що направляються в бюджети нижчих рівнів знаходить на рівні 48,6%.

У розрізі видів місцевих бюджетів максимальний обсяг дотацій вирівнювання належить бюджетам районів через недостатню податкову основу щодо мобілізації доходів та обласним бюджетам, оскільки їх доходи формуються в основному за рахунок трансфертів з Державного бюджету та інших надходжень визначених Бюджетним кодексом. Недоліком розрахунків обсягів дотацій вирівнювання є відсутність залежності обсягу дотацій з макроекономічними показниками розвитку територіальних одиниць. Адже, надання фінансової допомоги з державного бюджету повинно базуватись на глибокому та усесторонньому аналізі соціально-економічного розвитку населених пунктів, районів, областей; застосуванні науково-обґрунтованих підходів до депресивних територій; заохочення кращих досягнень місцевих органів влади щодо справляння загальнодержавних та місцевих податків. У Бюджетному кодексі України лише дотація вирівнювання є обов'язковою з метою вирівнювання фінансових можливостей регіонів. Субсидії та субвенції є фактично додатковими інструментами бюджетного регулювання. Їх кількість ніяк не обмежена, а законодавством описуються настільки загальні цілі, що говорити про якусь конкретику не доводиться. Тому виникають різні варіанти методів планування та розподілу міжбюджетних трансфертів. З іншої сторони, така ситуація повинна радувати – органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть знайти найбільш оптимальні для їх суспільно-правових утворень методи розподілу міжбюджетних трансфертів, що дозволяє враховувати місцеві особливості. З другої сторони – цілі, що ставляться перед державними та місцевими органами влади більш-менш однакові, тому різновидність методів їх вирішення дає основи стверджувати про відсутність системного підходу та недосконалість інструментарію.

На думку автора, за умови збереження чинного порядку формування доходів місцевих бюджетів стане неможливим здійснення реформування системи бюджетного регулювання, надалі буде знижуватись рівень фінансової автономії місцевих бюджетів та збільшуватиметься їх залежність від центральної влади. Бюджетне регулювання фінансових можливостей територій повинне створювати гарантований рівень забезпечення фінансовими ресурсами найслабкіших територій, а не зрівнювати можливості всіх суб'єктів. Система фінансового вирівнювання повинна спонукати органи місцевого самоврядування до активного пошуку та використання додаткових резервів збільшення доходів місцевих бюджетів, шляхом сприяння розвитку виробництва та ефективному використанню бюджетних ресурсів:

- відношення заборгованості по податкам до загального обсягу податкових платежів (0,18%) є важливим фактором, що характеризує якість функціонування податкової системи регіону і напряму пов'язано з формуванням податкових доходів місцевих бюджетів даного регіону;

- частка прибуткових підприємств в загальній кількості зареєстрованих на території якісно визначає рівень надходжень податку на прибуток в дохідну частину державного бюджету.

Проблема перерозподілу податкових доходів між рівнями бюджетної системи залишається предметом постійних дискусій. Дуже часто місцеві утворення ставлять питання про збільшення своєї частки нормативів відрахувань від загальнодержавних податків та платежів, мотивуючи це тим, що податкові доходи, закріплені Бюджетним кодексом України за місцевими бюджетами, не забезпечують в повному обсязі видаткові повноваження органів місцевого самоврядування.

Аналіз чинної практики дозволяє зробити висновок щодо необхідності в стратегічному плані переглянути систему розщеплення податків між рівнями бюджетної системи. Доцільно застосовувати розщеплення податків, розрахованих з єдиною базою оподаткування і зараховуючи їх у встановлених частках до державного та місцевих бюджетів. З теоретичної точки зору, використання на практиці принципу «один податок – один бюджет» не є ефективним, оскільки розуміло б введення державного та місцевих податків на один і той же об'єкт оподаткування.

Аналізуючи питання закріплення податкових доходів за бюджетами різних рівнів бюджетної системи, слід керуватися необхідністю досягнення найбільш ефективної «вертикальної» та «горизонтальної» збалансованості витратних зобов'язань та прибуткових джерел. Цього можна досягнути тільки від найбільш рівномірно розміщених і немобільних податків, оскільки тільки таке закріплення дозволить максимально скоротити відмінності в бюджетній забезпеченості територіальних утворень, а отже, бюджетне регулювання буде ефективним. Будь-які пропозиції про перерозподіл податкових джерел між бюджетами різних рівнів слід розглядати тільки з урахуванням можливих наслідків.

З усіх податків, які зараховуються до державного бюджету, податок на прибуток підприємств, на думку автора, придатний для справляння на місцевому рівні. У 2010 році доходи від справляння даного податку 47456,34 млн. грн., а міжрегіональні відмінності на одну душу населення становили 15,4 рази, що в порівнянні з іншими податками не є високим показником. Тому вважаємо за доцільне закріпити за місцевими бюджетами 100% надходжень від даного податку. Запровадження такого заходу дозволило б скоротити частку одержаних з державного бюджету дотацій вирівнювання, зменшити залежність місцевих бюджетів від центру та посилити їх автономію. Таким чином, автор вважає, що:

- сальдо прибутків та збитків підприємств є показником, що характеризує надходження від податку на прибуток підприємств. Його від'ємне значення свідчить про те, що більшість підприємств регіону працювали збитково, що в свою чергу не могло не позначитись на податкових доходах як Державного бюджету України так і місцевих доходах регіону;
- грошові доходи населення в розрахунку на одного жителя визначають рівень надходжень податку з доходів фізичних осіб. У загальному його частка складає близько 35% доходів місцевих бюджетів, тому зниження цього показника призводить до зменшення відповідно податкових надходжень та збільшує рівень дотаційності регіону.

Разом із реалізацією політики вирівнювання фінансової бази органів місцевого самоврядування необхідна розробка системи згладжування їх фінансової та економічної диференціації. Пропонуємо досягнути такого результату за рахунок цільових програм перспективних галузей економіки регіонів. Удосконалення процесу створення та виконання цільових програм є наявною необхідністю, оскільки в теперішній час не повністю використовуються їх переваги в якості інструмента управління державними видатками. Без кардинального реформування всієї системи цільових програм та ліквідації недоліків створення відомчих цільових програм не можливо суттєво підвищити ефективність державного фінансового планування і забезпечити економію бюджетних ресурсів. На нашу думку, заслуговує уваги вивчення можливості напрямлення бюджетно-цільових видатків в перспективні галузі економіки.

Вирішення проблеми регіонального розвитку, насамперед, залежить від розвитку інституційного та правового поля для розробки та реалізації державної регіональної політики. У теперішніх умовах проблему розбудови інституційної бази державної регіональної політики необхідно розглядати в контексті її євроінтеграційного курсу. Якщо звернутись до європейського досвіду, основною рисою інституційного забезпечення є децентралізація на принципах субсидіарності. У процесі реалізації регіональної політики беруть участь державні та місцеві органи влади, а також професійні структури (агенції регіонального розвитку), котрі сприяють регіональним ініціативам, проте знаходяться поза межами впливу інтересів окремих органів влади. Основною проблемою інституційного забезпечення України є несформованість системи інституцій, здатних у взаємодії здійснювати ефективну реалізацію головних завдань державної регіональної політики та пояснюється незавершеністю формування на місцевому рівні системи державного управління та місцевого самоврядування. На сьогоднішній день відсутні чіткі розмежування повноважень та відповідальності між даними органами. Для вирішення проблем місцевого розвитку органи місцевого самоврядування не мають належного законодавчого забезпечення та відповідної фінансової бази, тому потребують створення мережі недержавних інституцій регіонального розвитку, основними функціями яких є підвищення ролі та відповідальності територіальних громад, приватних підприємств та кожного громадянина за розвиток відповідних територій, надаючи їм право реальної участі у вирішенні важливих проблем регіонального розвитку. Такою інституцією є Агенція регіонального розвитку (АРР). Потенціал даної моделі є досить значним, тим більше вона виправдала покладені на неї надії в інших країнах. Джерела формування фінансових ресурсів АРР будуть наступними (рис. 1).

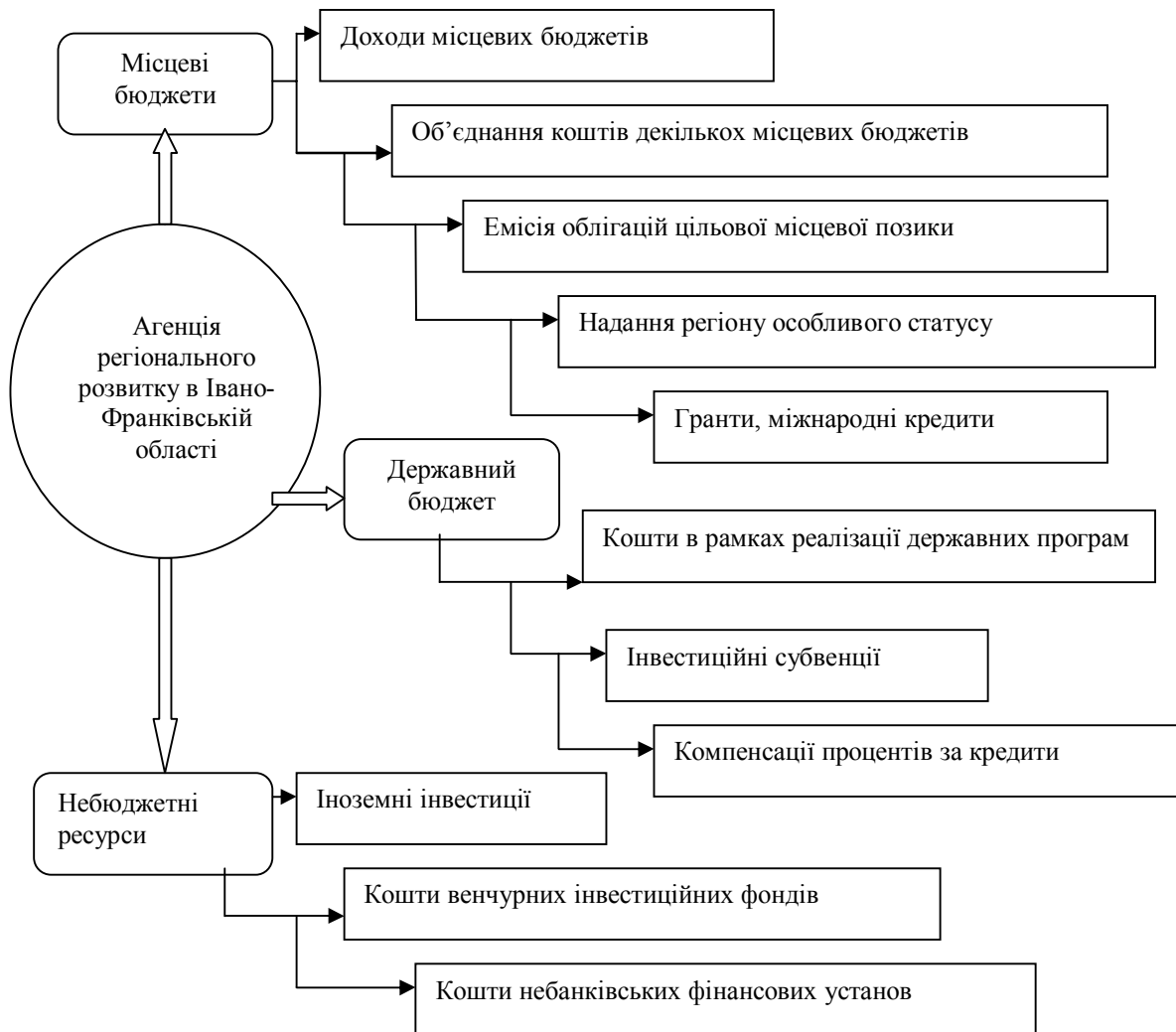

Рис. 1. Фінансові джерела Агенції регіонального розвитку

На думку автора, необхідно залучати вільні кошти фізичних та юридичних осіб в агенцію шляхом емісії облігацій на цільові проекти [4, с.52]. Залучення таким чином фінансових ресурсів дозволяє профінансувати окремі проекти, що мають тривалий термін окупності і потребують значних одноразових капіталовкладень.

Незважаючи на застереги з боку науковців щодо можливих проблем, пов'язаних з емісією облігацій [5, с.40], існує більше позитивних чинників для місцевих органів влади в даному способі залучення грошових ресурсів:

- купонна ставка по облігаціях є на порядок нижча за банківський кредит, і може переглядатись емітентом після 8-ми купонного періоду в бік зниження, проте не нижче облікової ставки НБУ. Цей момент характеризує облігацію, як менш вартісний спосіб залучення фінансових ресурсів;
- період обігу облігацій максимально адаптований до інвестиційних потреб регіону;
- період виплати купонів, дострокового погашення та остаточного погашення по облігаціях визначається емітентом, та дає місту в межах територіальної одиниці можливість регулювання грошових потоків;
- за умови вчасного і в повному обсязі дотримання усіх умов проспекту емісії облігацій, формується позитивна історія кредитоспроможності міста, яка в майбутньому дозволить здійснити емісію на більшу суму грошових коштів.

Використання на державному рівні короткострокових механізмів бюджетного регулювання підтримки та стимулювання регіону є малоефективними в середньо- та довгостроковому періодах. Набагато перспективнішою є розробка довгострокових програм інфраструктурного розвитку територій.

Висновки і перспективи подальших розробок. Як показав проведений аналіз, бюджетне регулювання в Україні потребує ґрунтовного та всебічного вдосконалення. При цьому основний його вектор має бути переміщений із зовнішнього регулювання з використанням дотацій вирівнювання на внутрішнє регулювання, у якому головна роль має бути відведена таким напрямкам, як: удосконалення місцевого оподаткування, оптимізації структури видатків місцевих бюджетів та розробка системи згладжування фінансової та економічної диференціації регіонів. Наявна ж система бюджетного регулювання в Україні дозволяє зменшити диспропорції в бюджетному забезпеченні регіонів в короткостроковому періоді. Проте саме зниження диференціації в рівнях соціально-економічного розвитку територій повинно бути метою політики уряду в середньостроковій перспективі.

Список використаної літератури

1. Статистичний збірник «Бюджет України за 2009 рік / за ред. В. О. Парнюка підготовлено відділом економ. статистики Департаменту макроекономічного прогнозування МФУ. – К., 2010. – 303 с.
2. Сардовский К. Матеріали «круглого столу» присвяченого суспільним фінансам / К. Сардовский [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.opes.ru/library/article.
3. Статистичний довідник «Івано-Франківщина – 2011» / [за ред. М. М. Колімбровського]. – Івано-Франківськ., 2012. – 85 с.
4. Муніципальні позики: світова практика та український досвід / за ред. І. Бураковського, Київський центр Інституту Схід-Захід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.narda.org.ua.
5. Луніна І. О. Підвищення ефективності місцевих запозичень в Україні / І. О. Луніна, Т. П. Вахненко // Економіст. – 2005. – № 10. – С. 38–41.

Прийнято до друку 04.09.2012